

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ
ผู้วิจัย เสนอตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาดาก เขต2

1.1.2 เพื่อศึกษาประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต2

1.1.3 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษาขั้น
พื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต2

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน
115 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและครูผู้สอน ระดับช่วง
ชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ปีการศึกษา 2549 รวมทั้งสิ้นจำนวน
1,417 คน จำแนกเป็นผู้บริหาร จำนวน 115 คน และครูผู้สอน จำนวน 1,302 คน

1.2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารและครูผู้สอนสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่
1-2 จำนวน 92 คน และครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 จำนวน 297 คน
รวมทั้งสิ้น จำนวน 389 คน

1.2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและ
พัฒนาขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณ
ค่า (Rating Scale) จำนวน 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วง

ชั้นที่ 1-2 และแบบสอบถามสำหรับครูผู้สอนในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 แบ่งเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามชนิดตอบเลือก (Check list) ใช้สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับดังต่อไปนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ท่านมีความเห็นด้วยมากที่สุด
มาก	หมายถึง	ท่านมีความเห็นด้วยมาก
ปานกลาง	หมายถึง	ท่านมีความเห็นด้วยปานกลาง
น้อย	หมายถึง	ท่านมีความเห็นด้วยน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ท่านมีความเห็นด้วยน้อยที่สุด

ใช้สำรวจความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 จำนวน 60 ข้อ ประกอบด้วย

- (1) แบบภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน จำนวน 20 ข้อ จำแนกเป็น
 - ก. ด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ จำนวน 10 ข้อ
 - ข. ด้านการบริหารแบบวางเฉย จำนวน 10 ข้อ
- (2) แบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ จำนวน 40 ข้อ จำแนกเป็น
 - ก. ด้านความมีบารมี จำนวน 10 ข้อ
 - ข. ด้านการคล้อย จำนวน 10 ข้อ
 - ค. ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา จำนวน 10 ข้อ
 - ง. ด้านการมุ่งสัมพันธ์เป็นรายคน จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า ใช้สำรวจความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความสามารถในการพัฒนางาน จำนวน 5 ข้อ
2. ด้านความสามารถในการพัฒนาบุคลากร จำนวน 5 ข้อ
3. ด้านความสามารถในการพัฒนาองค์กร จำนวน 5 ข้อ

4. ด้านความสามารถในการบริการ จำนวน 5 ข้อ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทดลองใช้กับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้บริหารและครูผู้สอน จำนวน 30 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ .9683

1.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาโดยกำหนดดังนี้

1) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 และขอความอนุเคราะห์ให้ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 เพื่อส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลจำนวน 115 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 389 คน

2) ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถามโดยผ่านผู้บริหารสถานศึกษาและขอความอนุเคราะห์การรับแบบสอบถามคืนผู้วิจัย โดยให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์ ซึ่งจัดซองเอกสารจำหน่ายที่อยู่ของผู้วิจัยพร้อมติดแสตมป์ไว้ทุกฉบับ โดยกำหนดเวลาที่ส่งคืนภายใน 20 วัน

3) ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 389 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

1.2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) นำแบบสอบถามมาลงรหัสในแบบลงรหัสวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำไปประมวลผลเพื่อคำนวณหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ

2) วิเคราะห์เกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารโดยการหาค่าเฉลี่ย \bar{X} ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เป็นรายด้านแล้วนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์ขีดจำกัดล่างและขีดจำกัดบนของค่าคะแนน 1-5 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 1.00 - 5.00 ดังมีรายละเอียด ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 แปลว่า มีระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 แปลว่า มีระดับการปฏิบัติ น้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 แปลว่า มีระดับการปฏิบัติ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แปลว่า มีระดับการปฏิบัติ มาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แปลว่า มีระดับการปฏิบัติ มากที่สุด

3) วิเคราะห์เกี่ยวกับระดับประสิทธิผลการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา โดยการหาค่าเฉลี่ย \bar{X} ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายด้านแล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวได้กำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย โดยใช้เกณฑ์ขีดจำกัดล่างและขีดจำกัดบนของค่าคะแนน 1–5 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 1.00 – 5.00 ดังมีรายละเอียด ดังนี้

ช่วงค่าเฉลี่ย การแปลความหมาย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 แปลว่า มีระดับการปฏิบัติ น้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 แปลว่า มีระดับการปฏิบัติ น้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 แปลว่า มีระดับการปฏิบัติ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 แปลว่า มีระดับการปฏิบัติ มาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 แปลว่า มีระดับการปฏิบัติ มากที่สุด

4) การหาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำและประสิทธิผลใน

การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

แบบเพียร์สัน (Pearson is Product Moment Correlation Coefficient)

5) การพยากรณ์ภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์ 2536 : 153)

1.3 ผลการวิจัย สรุปได้ดังนี้

1.3.1 ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแบบภาวะผู้นำพบว่าภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับปานกลาง และแบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพอยู่ในระดับมาก

1.3.2 ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และพิจารณารายด้านพบว่าด้านการพัฒนางานมีค่าเฉลี่ยสูงสุด และด้านการพัฒนาบุคลากรมีค่าเฉลี่ยน้อยสุด

1.3.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต2 พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้ง 2 แบบ คือภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนกับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยน

สภาพทั้ง 6 ด้านคือด้านการให้รางวัลตามสถานการณ์ ด้านการบริหารแบบวางเฉย ด้านความมีบารมี ด้านการคล้อย ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญาและด้านการมุ่งสัมพันธ์เป็นรายคน มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแต่ละแบบพบว่า ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ($r = .883$) มีความสัมพันธ์ในทางบวกสูงสุดกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการบริหารแบบวางเฉย ($r = .139$) มีความสัมพันธ์ในทางบวกระดับต่ำสุดกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.3.4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณพบว่าการพัฒนางานเป็นประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาสูงสุด ($R^2 = .634$) รองลงมาเป็นการพัฒนาบุคลากร ($R^2 = .570$) การพัฒนาองค์กร ($R^2 = .552$) และการบริการน้อยที่สุด ($R^2 = .508$) สามารถอธิบายความแปรปรวนเกี่ยวกับภาวะผู้นำแต่ละแบบดังนี้

1) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพด้านความมีบารมี ด้านการคล้อย ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ด้านการมุ่งสัมพันธ์เป็นรายคน สามารถอธิบายได้ว่าส่งผลให้มีการพัฒนางานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพด้านความมีบารมี ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ด้านการมุ่งสัมพันธ์เป็นรายคน สามารถอธิบายได้ว่าส่งผลให้มีการพัฒนาบุคลากรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพด้านความมีบารมี ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา สามารถอธิบายได้ว่าส่งผลให้มีการพัฒนาองค์กรได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4) ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพด้านความมีบารมี และด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา สามารถอธิบายได้ว่าส่งผลให้มีการบริการได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปได้ว่าภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพด้านความมีบารมี ด้านการคล้อย ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา และด้านการมุ่งสัมพันธ์เป็นรายคนส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยครั้งนี้ ได้พบประเด็นที่นำมาอภิปรายผลคือ

2.1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 2 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการบริหารแบบวางเฉยอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยเฉพาะต้องรอให้เกิดความล้มเหลวเสียก่อน จึงจะเข้าไปดำเนินการ สอดคล้องกับ พัชร จิรจิรัชย์(2545: 116) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดกาญจนบุรีตามการรับรู้ของครูพบว่าผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษาใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพอยู่ในระดับปานกลาง และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพอยู่ในระดับสูง แต่ใช้ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ กาญจนา แสงสารพันธ์ (2547 : 98-101) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของโรงเรียน พบว่าภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนของผู้บริหาร โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัยโดยรวมและทุกรายด้าน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการบริหารแบบวางเฉยอยู่ในระดับปานกลาง การบริหารคุณภาพทั้งองค์การของโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัยโดยรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก ภาวะผู้นำของผู้บริหารด้านความมีбарมี ด้านการคล้อยตาม ด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ด้านการมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคลและด้านการให้รางวัลอย่างเหมาะสมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารคุณภาพทั้งองค์การของโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย ตัวแปรภาวะผู้นำด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ด้านความมีбарมีและด้านการให้รางวัลอย่างเหมาะสม สามารถพยากรณ์การบริหารคุณภาพทั้งองค์การของโรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย

2.2 ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับขวัญชัย พูลเจริญ (2548 : 65-67) ได้ศึกษาภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอบ้านโพธิ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่าภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวม และรายด้านแตกต่างกัน ภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน ยกเว้นด้านการกระตุ้นการใช้ปัญญา ภาวะความเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารงานโดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน

2.3 ผลการวิจัยเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 2 พบว่าประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาทุกด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภชัย โถปกรณ์ (2545 : 160) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีอาชีพกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่าประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนครอยู่ในระดับสูง

2.4 ผลการวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำกับประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารทั้ง 2 แบบ 6 ด้านมีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับศุภชัย โถปกรณ์ (2545: 160) ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีอาชีพกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาศึกษานิเทศก์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาจังหวัดสกลนคร พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนแบบเปลี่ยนสภาพและแบบแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับมาก ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสกลนครโดยรวมอยู่ในระดับสูง ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาทั้งโดยรวมและรายด้าน

2.5 ผลการวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของประเสริฐ สมพงษ์ธรรม ที่พบว่าภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนแปลงสามารถช่วยส่งเสริมประสิทธิผลขององค์กรสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และงานวิจัยของเคนดริค(Kendrick)อ้างถึงใน อภิวรรณ แก้วเล็ก (2542:62) ที่พบว่าการใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพสามารถปรับปรุงสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลได้ จากผลการวิจัยพบว่าภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารที่ใช้ภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพใช้วิธีการช่วยความสนใจของผู้ร่วมงานให้มุ่งผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น สร้างวิสัยทัศน์ให้เกิดขึ้นในทีมงาน ตลอดจนพัฒนาศักยภาพและความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชาให้สูงขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้ประสิทธิผลขององค์กรในส่วนรวมสูงขึ้นไปด้วย

ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการบริหารแบบวางเฉยส่งผลในลักษณะผกผันต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาทั้งในด้านความสามารถในการพัฒนางาน ความสามารถในการพัฒนาบุคลากร ความสามารถในการพัฒนาองค์กรและความสามารถในการบริการ ทั้งนี้อาจ

เป็นเพราะว่าลักษณะการบริหารแบบวางเฉย คือ การบริหารที่ปล่อยให้เป็นไปตามสภาพเดิม ใช้กฎระเบียบอย่างเคร่งครัด โดยผู้นำไม่พยายามเข้าไปยุ่งเกี่ยว จะเข้าไปแก้ไขเมื่อมีอะไรเกิดขึ้นหรือเกิดผิดพลาดขึ้น หรือการทำงานต่ำกว่ามาตรฐาน การเสริมแรงมักเป็นทางลบคือ ตำหนิให้ข้อมูลย้อนกลับทางลบ หากผู้บริหารใช้การบริหารแบบวางเฉยบ่อยๆหรือมากๆ จะทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพยายามหลีกเลี่ยงงาน ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวัง เนื่องจากเกรงว่าหากทำงานผิดพลาดอาจถูกลงโทษ จึงทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาพยายามหลีกเลี่ยงงาน ปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไปวันๆเพียงเพื่อมิให้เกิดความผิดพลาดเท่านั้น ดังนั้นหากผู้บริหารใช้การบริหารแบบวางเฉยมากๆ จะส่งผลให้การพัฒนาสถานศึกษาในทุกๆด้านเป็นไปด้วยความล่าช้าอย่างแน่นอน

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัย

3.1.1 จากผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการบริหารแบบวางเฉยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเฉพาะใช้เวลาส่วนใหญ่หมดไปกับการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ผู้บริหารควรวางแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการควบคุมติดตามการดำเนินการ ปรับปรุงพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง

3.1.2 จากผลการวิจัย ความสัมพันธ์แบบภาวะผู้นำและประสิทธิผลในการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอก เขต2 พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาแบบแลกเปลี่ยนด้านการบริหารแบบวางเฉยมีความสัมพันธ์ในทางบวกระดับต่ำสุดกับประสิทธิผลในการบริหารงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องหาวิธีการดำเนินงานแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ๆ กระตุ้นการสร้างระบบความคิด เรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ส่งเสริมให้ผู้ตามรู้จักวิเคราะห์ปัญหา แก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สนับสนุนให้คิดแก้ปัญหาในลักษณะป้องกันไว้ก่อน มากกว่าจะตามแก้ปัญหา โดยพฤติกรรมของผู้นำที่แสดงออกจะสามารถทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกสนับสนุน รักใคร่ เลื่อมใส ไว้วางใจในความสามารถของผู้นำ ซึ่งทำให้ผู้นำสามารถโน้มน้าวใจชักจูงให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ ซึ่งพฤติกรรมของผู้นำดังกล่าวได้แก่ การมีความมั่นใจในตนเองสูง สนับสนุนการทำงานของผู้ตาม กระตุ้นจูงใจสร้างความมั่นใจแก่ลูกน้อง เป็นผู้ที่มองการณ์ไกล สามารถวางเป้าหมายเพื่ออนาคตที่ดี เป็นผู้กล้าเสี่ยงมีการตัดสินใจโดยคำนึงถึงผลที่ตามมา มีความคิดริเริ่มรวมทั้งเป็นผู้การเปลี่ยนแปลง ตลอดจนวิธีการที่ผู้นำจุดประกายความคิดที่ทำให้ผู้ตามคิดที่จะช่วยทำงานให้สำเร็จ โดยใช้ความพยายามเพิ่มขึ้น รวมทั้งทำงานให้เห็นแก่ประโยชน์

ส่วนรวม ซึ่งทำโดยการให้แรงหนุนทางอารมณ์ คือ การสร้างความมั่นใจแก่ผู้ตาม สร้างความเข้าใจว่าสิ่งที่ทำนั้นมีคุณค่า สร้างความคาดหวังว่าจะทำได้สำเร็จ เห็นภาพในอนาคตได้ชัดเจน

3.1.3 จากผลการวิจัยภาวะผู้นำที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 2 พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนด้านการบริหารแบบวางเฉยส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานน้อยอยู่ในระดับต่ำ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต้องมีการพัฒนาปรับเปลี่ยนการใช้ภาวะผู้นำมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนางาน โดยการกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความคิดในการสร้างสรรค์ มีการแสวงหาเทคนิคและวิธีการใหม่ๆมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนางาน พยายามกระตุ้นความสนใจของผู้ใต้บังคับบัญชาให้นำความรู้ความสามารถที่มีอยู่ภายในตัวออกมาใช้ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใช้แบบภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนภาพอยู่ในระดับมากส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไปดังนี้

3.2.1 ควรมีการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกับการบริหารงานด้านอื่นๆของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 2 และสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดอกเขต 1 ต่อไป

3.2.2 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบการใช้ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน (transactional leadership) กับภาวะผู้นำแบบเปลี่ยนสภาพ (transformational leadership)